

Arx von J. A. — «Revision der *Gloeosporium* gestellten Pilze». Verh. Köninkl. Nederlandse Akad. Wetensch. Natuurk. Amsterdam 1957, Sect. 2, tom LI, Nr 3, str. 153, fig. 40; cena 12 f.

Literatura mykologiczna wzbogaciła się ostatnio o taksonomiczne opracowanie heterogenicznego rodzaju *Gloeosporium* Des. et Mont.

Autor, J. A. von Arx, po dokonaniu przeglądu szeregu próbek z okazów zielnikowych ustosunkował się krytycznie do przeszło 700 opisanych gatunków tego rodzaju. Doszedł on do interesujących wniosków, że wiele gatunków należy zaliczyć do zupełnie innych rodzajów; że 288 gatunków uprzednio włączonych do rodzaju *Gloeosporium* stanowią stadium konidialne znane pod nazwą *Colletotrichum gloeosporioides* Penz. Że pod nazwą *Gloeosporium* 8 razy opisano *Colletotrichum crassipes* (Speg.) v. Arx, a 27 razy — grzyb, dla którego autor zaproponował nazwę *Discula quercina* (Westend.) v. Arx.

Pozostałe gatunki (poza 92 nie zbadanymi lub odrzuconymi (należy według Arxa umieścić w rodzajach należących do rzędu *Melanconiales* o zarodnikach jedno-, dwu- lub wielokomórkowych, w rodzajach z rzędów *Sphaeromycetes* i *Hyphomycetes*, nawet wśród *Ascomycetes* i *Basidiomycetes* (np. *Taphrina* lub *Uredineae*).

Na tekst opracowania składają się: klucz do rodzajów z rzędu *Melanconiales* charakteryzujących się jednokomórkowymi bezbarwnymi konidiami, szczegółowe charakterystyki tych rodzajów w liczbie 29, uzupełnione listami synonimów, oraz alfabetyczny wykaz gatunków wraz z określeniem ich przynależności systematycznej znanych dotychczas pod nazwą rodzajową *Gloeosporium*. Wykaz ten zawiera liczne synonimy, odnośniki bibliograficzne oraz w wielu wypadkach obszernie uwagi autora. W wykazie znajduje się 125 nowych kombinacji zaproponowanych przez autora oraz jeden utworzony przez niego nowy rodzaj, mianowicie *Melanophora*. Wynikiem tego szczegółowego studium stało się zniknięcie rodzaju *Gloeosporium* z listy nazw grzybów.

Książka jest ilustrowana 40 kreskowymi rycinami, starannie i estetycznie wydana. Powinna się ona znaleźć w rękach grzybiarzy-systematyków oraz fitopatologów zainteresowanych grzybami niedoskonałymi.

A. Skirgiełło

J. Mazelaitis, A. Minkevičius, «Valgomieji ir nuodingieji gribai». Vilnius 1957. Wyd.:

Biol. Inst. Liet. TSR Mokslu Akad.; cena 8,50 rb.

Zainteresowanie grzybami wśród ludności na Litwie znalazło swoje odbicie w wydaniu popularnonaukowej książeczki o grzybach jadalnych i trujących.

Autorzy potraktowali wybrany materiał bardzo zwięźle, zamykając go w dwóch rozdziałach. W pierwszym zaznajomili czytelnika z podstawową terminologią mykologiczną dotyczącą grzybów kapeluszkowych, sposobami ich odżywiania się i rozmnażania oraz okresem występowania. Omówili także zatrucia grzybami, wartość ich jako produktów odżywczych, załączając przy tym przepisy dotyczące suszenia i konserwowania na użytek domowy, a także krótko scharakteryzowali grzybowe rejony Litwy.

W drugim rozdziale, po bardziej szczegółowym objaśnieniu terminów użytych w kluczach, autorzy dali klucze do rodzajów oraz 164 opisy najważniejszych gatunków grzybów, omawiając ponadto w uwagach pospolite, ale nie uwzględnione w szczegółowych opisach; podają również występowanie w kraju opisywanych grzybów.

Książeczka jest bogato ilustrowana i nie przeładowana materiałem: 110 rycin kreskowych i 28 tablic barwnych stanowi ogromną pomoc dla korzystających z niej.

Stanović ona powinna Vade-mecum każdego litewskiego miłośnika grzybów.

A. Skirgiełło

Iwan Seczanow, «Гъбите в България». Sofia 1957. Wydawn. Наука и «Изкуство». Wyd. 2 popr. i uzupełn., str. 763 (ilustr.), cena: 48,60 lw 1955.

W 1957 roku ukazała się w Sofii w drugim wydaniu książka obszernie omawiająca grzyby wyższe Bułgarii.

Książka ta została pomyślana jako dzieło potrzebne każdemu miłośnikowi grzybów, amatorowi, przyrodnikowi, ogrodnikowi zajmującemu się uprawą pieczarek. Ma ona za zadanie popularyzowanie wiedzy o grzybach.

Na tekst składa się 10 rozdziałów, z których trzy pierwsze wprowadzają czytelnika w świat grzybów. Seczanow podaje w nich krótko ogólne wiadomości z mykologii oraz podstawy systematyki grzybów, uwzględniając przy tym szerszej grzyby wyższe.

Następne trzy rozdziały poświęca autor uprawie grzybów podziemnych, głównie truflif, hodowli pieczarek oraz obszerniej omawia w nich metody zbioru i przetwarzania grzybów dla celów spożywczych (dołącza także 37 przepisów

kulinarnych). Interesującą tutaj jest tabelka, na której podane jest zestawienie 110 najpospolitszych gatunków grzybów według miesięcy ich występowania w Bułgarii. Z tabelki wynika, że okres występowania poszczególnych gatunków ma w tym kraju nieco większą rozpiętość aniżeli w Polsce.

Następnie autor omawia pod kątem znaczenia mykologicznego poszczególne rejony klimatyczne, które wyróżnił w Bułgarii K. Kirow. Zaznajomienie się z położeniem poszczególnych terenów oraz z ilością opadów ma ułatwić organizację przeprowadzania masowego zbioru grzybów dla celów handlowych. W rozdziale o mykogeografii Bułgarii autor charakteryzuje krótko poszczególne krainy geograficzne przytaczając dla wielu z nich listy (przeciętnie po 50 gatunków) najczęściej spotykanych tam grzybów. Dla najpospolitszych spośród podanych 110 gatunków zestawia tabelkę pionowego ich występowania w Bułgarii.

W ostatnim, najobszerniejszym rozdziale znajdujemy klucze do określania, oparte głównie na pracy Lebidiewej. Seczanow pomijając szczegółowe opisy wielu gatunków zadowolili się kluczami, w których można znaleźć najważniejsze cechy niezbędne do określenia zebranego obiektu. Pomocą w określaniu mogą być liczne rysunki kreskowe wzięte z prac Lebidiewej, Bondarcewa i Singera. Przy końcu klucza autor wymienia 33 gatunki grzybów umieszczone w kluczu, a dotychczas w Bułgarii nie znalezione.

Wartość całej pracy podnosi ogromnie 110 barwnych ilustracji przedstawiających 125 gatunków grzybów pospolitych i ich szczegółowe opisy. Ilustracje — w większości reprodukcje

z pracy Kleina — wykonane zostały na ogół tak dobrze, że tylko nieliczne z nich cokolwiek odbiegają od oryginałów.

Do książki dołączone są jeszcze cztery mapki z tekstem objaśniającym, które obrazują rozprzestrzenienie około 20 pospolitych gatunków grzybów występujących na obszarze Bułgarii oraz w najbliższych okolicach miast: Sofia, Trojan i Gabrowo.

Przeglądając tę książkę zauważyłam dość dużo błędów zecerskich nie uwzględnionych w erracie. Błędy te tym bardziej rażą, że znajdują się przeważnie w łacińskich nazwach rodzajów i gatunków. Również tytuły klasycznych dzieł mykologicznych i florystycznych zacytowane są z dużymi błędami (str. 33—35). W rycinach zauważyłam dwa braki. 1) Barwna ilustracja nr 29 została powtórzona jako nr 30 pod nazwą *Boletus rhodoxanthus* Krombholz; w żadnym wypadku jednak nie przedstawia ona tego pięknego grzyba. 2) Figura 41 przedstawia dwa grzyby; opuszczona tu została nazwa *Clavaria inaequalis*.

Reasumując swoje uwagi mogę powiedzieć, że praca Seczanowa stanowi wartościowy wkład do bułgarskiej popularnonaukowej literatury mykologicznej. Należy spodziewać się, że książka spełni swoje zadanie popularyzując wiedzę o grzybach oraz nauczając młode kadry mykologów.

Szkoda, że autor omawiając historię badań mykologicznych w Bułgarii pominął milczeniem pracę C. Chinkowej, której praca pt. «Висшите гъби на Витоша», 1954, stanowi przecież dorobek naukowy mykologów Bułgarii.

A. Skirgiełło